

**ГЛАВНА СЛУЖБА
ЗА РЕВИЗИЈУ ЈАВНОГ СЕКТОРА
РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ**

78000 Бања Лука, Бранка Загорца 2
Република Српска, БиХ
Тел: +387 (0) 51 / 211 286
Факс: +387 (0) 51 / 211 312
e-mail: revizija@gsg-rs.org

**Извјештај о обављеној ревизији финансијских извјештаја
Министарства одбране
за период 01.01-31.12.2001. године**

Број:РВ009-02

Бања Лука, 14.06.2002. године

Извјештај Главног ревизора

Извршили смо ревизију консолидованог биланса стања Министарства одбране са 31.12.2001 године, биланса успјеха и биланса новчаних токова за 2001 годину. За консолидоване финансијске извјештаје Министарства одбране одговоран је министар одбране. Наша одговорност је да изразимо мишљење о финансијским извјештајима на основу извршене ревизије.

Ревизију смо извршили у складу са Ревизијским стандардима Координационог одбора институција за ревизију БиХ и Стандардима ревизије РС. Ови стандарди налажу нам да ревизију планирамо и извршавамо на начин који омогућава да се у разумној мјери увјеримо да финансијски извјештаји не садрже материјално значајне погрешне исказе. Ревизија укључује испитивање доказа на основу провјере узорка, који поткрепљују износе објелодањене у финансијским извјештајима. Ревизија, такође укључује, оцјену примјене рачуноводствених начела и рачуноводствених стандарда, значајних рачуноводствених процјена и одлука и општу презентацију финансијских извјештаја, ревизију финансијских трансакција, укључујући процјену усклађености са законима и прописима, као и документованост финансијских трансакција. Сматрамо да ревизија коју смо извршили, обезбјеђује разумну основу за изражавање мишљења.

У консолидованом билансу стања неправилно је приказана вриједност сталних средстава са којом располаже Министарство одбране и ВРС. У приказаној вриједности сталне имовине није приказана вриједност земљишта, објеката инфраструктуре, пословних и стамбених објеката и значајна вриједност опреме опште намјене, такође није приказан и промет сталне имовине који се односе на размјену земљишта и стамбених објеката.

У активи консолидованог биланса стања неправилно су приказана краткорочна потраживања и краткорочни пласмани. Краткорочна потраживања су приказана у већем износу од стварних краткорочних потраживања за 1.773.728 КМ, а краткорочни пласмани су приказани у већем износу од стварних краткорочних пласмана за 3.113.888 КМ.

У пасиви консолидованог биланса стања неправилно су приказане краткорочне текуће обавезе. Краткорочне обавезе према добављачима су приказане у мањем износу од стварних краткорочних обавеза за 3.347.219 КМ, краткорочне обавезе према запосленима приказане су у мањем износу од стварних краткорочних обавеза за 18.143.906 КМ.

У консолидованом билансу успјеха неправилно су приказани приходи и расходи. Приходи су приказани у већем износу у односу на стварне приходе за 19.750.893 КМ, расходи су приказани у мањем износу у односу на стварне расходе за 9.301.082 КМ, што је утицало на повећање непокривености расхода са приходима за 10.449.811 КМ.

Консолидовани биланс новчаних токова не приказује правилно приливе и одливе новчаних средстава услјед неадекватног рачуноводственог третмана прилива и одлива новчаних средстава и неадекватног приказивања у билансу.

По нашем мишљењу због ефеката наведених у претходним пасусима, консолидовани финансијски извјештаји, по свим материјално значајним аспектима, не приказују објективно и истинито финансијско стање Министарства одбране на дан 31.12.2001 године, резултате пословања и новчане токове за 2001 годину, и нису сачињени у складу са Рачуноводственим стандардима РС и законским прописима РС.

Не изражавајући даљу резерву на изражено мишљење скрећемо пажњу на:

- На нивоу Министарства није успостављен интегрални информациони рачуноводствени систем који би био функционалан на нивоу Министарства као целине и који би био у функцији управљања, располагања, трошења и контроле трошења буџетских средстава.
- Систем интерне контроле не функционише у смислу да обезбјеђује да се буџетска средства троше у оквиру планираних средстава у Буџету РС и не обезбјеђује контролу правилног и намјенског трошења буџетских средстава.
- У ревидираном периоду присутна је појава непридржавања закона и других прописа, а прије свега Закона о извршењу Буџета, Закона о поступку набавке роба, услуга и уступања радова, Закона о порезу на доходак грађана и Закона о доприносима, као и доношење и превођења Одлука и других аката, које нису усклађене са наведеним законима и другим прописима.

Бања Лука, 14.06.2002 године

ГЛАВНИ РЕВИЗОР

Бошко Чеко

САДРЖАЈ

1	УВОД	1
2	ПРЕДМЕТ, ЦИЉ И ОБИМ РЕВИЗИЈЕ	1
3	НАЛАЗИ	2
3.1	Рачуноводствени систем и систем финансијског извјештавања	2
3.2	Систем интерне контроле	3
3.3	Биланс стања	5
3.4	Биланс успјеха	10
3.5	Биланс новчаних токова	15
4	ЗАКЉУЧЦИ	16
5	ПРЕПОРУКЕ	19

1 Увод

Министарство одбране (у даљем тексту Министарство) основано је и организовано у складу са одредбама Закона о министарствима (СЛ.ГЛ. РС бр. 3/97, 10/98, 18/99), Закона о државној управи (СЛ.ГЛ. РС бр.11/94) и Правилника о унутрашњој организацији и систематизацији радних мјеста у Министарству. Поред наведених прописа функционисање Министарства опредјељују:

- Закон о одбрани (СЛ.ГЛ. РС бр. 31/96)
- Закон о војсци (СЛ.ГЛ. РС бр. 31/96)
- Закон о буџету (СЛ.ГЛ.РС бр. 04/00)
- Закон о извршењу буџета (СЛ.ГЛ.РС. бр. 18/01)
- Закон о рачуноводству (СЛ.ГЛ.РС. бр. 18/99)
- Општи колективни уговор (СЛ.ГЛ.РС бр. 13/98)
- Посебни колективни уговор (СЛ.ГЛ.РС бр. 18/99)
- Други подзаконски акти (Уредбе, Одлуке, Правилници)

Из средстава Буџета РС (буџетски раздио бр.6) финансирају се Министарство, Војска Републике Српске (у даљем тексту ВРС) и Дирекција за производњу и промет наоружања и војне опреме (у даљем тексту Дирекција).

Финансирање послова одбране у 2001-ој години обављало се преко рачуна Министарства број 5671628200047435 отвореног код Зептер Комерц банке филијала Бања Лука, преко рачуна ВРЦ-а број 551-001-00003428-87 отвореног код Бањалучке банке филијала Бања Лука и рачуна Дирекције број 562-009-00000266-32 отвореног код Развојне банке а.д. филијале Зворник. Дирекција ради остваривања прихода од спољнотрговинског пословања (извоза) има 11 рачуна отворених код пословних банака. За податке приказане у појединачним финансијским извјештајима за 2001-у годину одговорни су Министарство, ВРЦ и Дирекција, а за податке приказане у консолидованим финансијским извјештајима одговорно је Министарство. Наша одговорност је да на основу проведене ревизије изразимо мишљење о финансијским извјештајима.

2 Предмет, циљ и обим ревизије

Ревизија је планирана и извршена на основу члана 14. Закона о ревизији јавног сектора Републике Српске (СЛ.ГЛ. РС бр. 18/99). Ревизију смо планирали и извршили у складу са ИНТОСАИ ревизијским стандардима Координационог одбора институција за ревизију Босне и Херцеговине (СЛ.ГЛ. РС бр. 20/01) и Стандардима ревизије Републике Српске. Ови стандарди нам налажу да планирамо и извршавамо ревизију

на начин који нам омогућује да се у разумној мјери увјеримо да финансијски извјештаји који су предмет ревизије не садрже материјално значајне грешке.

Предмет ревизије је ревизија финансијског извјештаја о извршењу буџета у Министарству за 2001-у годину (буџетски раздио бр.6). Поред финансијских извјештаја Министарства предмет ревизије су и финансијски извјештаји Војно Рачуноводственог Центра ВРС (у даљем тексту ВРЦ) и Дирекције који се финансирају из средстава Буџета РС (буџетски раздио бр.6)

Циљ ревизије је да се омогући ревизору да изрази мишљење о финансијским извјештајима који су предмет ревизије тј. да ли финансијски извјештаји у материјално значајном смислу реално и истинито приказују финансијско и имовинско стање, резултате пословања, новчаних токова у обрачунском периоду и да ли су финансијски извјештаји сачињени у складу са рачуноводственим стандардима Републике Српске и законским прописима.

Обим ревизије обухвата процјену организације и функционисања финансијског рачуноводственог система и система интерне контроле, утврђивање финансијског и имовинског стања, утврђивање резултата пословања кроз утврђивање остварених прихода и извршених расхода, утврђивање новчаних токова у обрачунском периоду, усклађеност обављених финансијских трансакција и документованост обављених финансијских трансакција.

Ревизија такође укључује оцјену примјене усвојених рачуноводствених стандарда и општеприхваћених рачуноводствених начела, значајних рачуноводствених процјена и одлука донесених у обрачунском периоду.

Министар одбране на предложени извјештај о ревизији није доставио примједбе у складу са одредбама Закона о ревизији јавног сектора РС.

Ревизија је обављена уз примјену адекватних метода ревизије у времену од 09.04. до 14.06.2002. године.

3 Налази

3.1 Рачуноводствени систем и систем финансијског извјештавања

Рачуноводство у Министарству, ВРЦ-у и Дирекцији је организовано у складу са одредбама Закона о рачуноводству, Закона о буџету и Правилника о садржини појединих рачуна у контном оквиру за правна лица кориснике буџета. Рачуноводства Министарства, ВРЦ-а и Дирекције су аутономна рачуноводства која су функционална само на нивоу институција у чијој су надлежности, а нису функционална са аспекта Министарства у цјелини јер су међусобно неповезана и неусклађена и необразују јединствен рачуноводствени систем Министарства у цјелини. Ревизијом је утврђено да у Министарству, ВРЦ-у и Дирекцији нису успостављене рачуноводствене политике услјед чега долази до непотпуне и неуједначене примјене рачуноводствених стандарда и усвојених рачуноводствених начела. Одсуство примјене рачуноводствених стандарда и рачуноводствених начела је најизраженије у ВРЦ-у а односи се на неправилно утврђивање и приказивање прихода, расхода и резултата пословања, новчаних токова, потраживања и обавеза, рачуноводственог третмана основних средстава и сл.

Министарство, ВРЦ и Дирекција су према одредбама Закона о буџету и Правилника о финансијском извјештавању и годишњем обрачуну Буџета били обавезни да сачине финансијске извјештаје за 2001-у годину до 28.02.2002-е године. Ревизијом је утврђено да су Министарство и Дирекција сачинили финансијске извјештаје до 28.02.2002-е године, ВРЦ је сачинио финансијски извјештај након законски утврђеног рока 10.05.2002-е године. Министарство је у обавези да на основу три појединачна финансијска извјештаја сачини консолидовани финансијски извјештај за 2001-у годину и да га достави Министарству финансија до 15.03.2002. године ради израде Извјештаја о извршењу Буџета РС за 2001-у годину. Министарство је консолидовани финансијски извјештај сачинило након законски утврђеног рока 10.05.2002. године, те сачињени консолидовани финансијски извјештај није био у функцији израде Извјештаја о извршењу Буџета РС за 2001-у годину.

Услијед непостојања рачуноводствених политика на нивоу Министарства, ВРЦ-а и Дирекције и одсуства примјене рачуноводствених стандарда и рачуноводствених начела и идентификованих слабости у систему финансијског извјештавања постојећи рачуноводствени систем не пружа поуздану основу за управљање, располагање и трошење буџетских средстава.

3.2 Систем интерне контроле

Правилником о организацији и систематизацији радних мјеста у Министарству утврђена је организациона структура Министарства и надлежност организационих јединица, опис послова и радних задатака непосредних извршилаца и број непосредних извршилаца. Правилником о организацији и систематизацији радних мјеста у Министарству утврђена је организациона структура Дирекције, надлежност организационих јединица, опис послова и радних задатака непосредних извршилаца, број непосредних извршилаца, мада је према одредбама Закона о министарствима Дирекција републичка управна организација и треба да има посебан Правилник. Организациона структура ВРЦ-а регулисана је актом о организацији и формирању ВРЦ-а. Ревизијом је утврђено да у Министарству, ВРЦ-у и Дирекцији нису успостављене политике интерне контроле које регулишу правила, процедуре и поступке односно надлежности организационих јединица и овлаштења и одговорности непосредних извршилаца у управљању, располагању, трошењу и контроли трошења буџетских средстава. Непостојање прописа о интерној контроли односно политика интерне контроле доводи до:

- трошења буџетских средстава изнад планираних у Буџету РС,
- недокументованог планирања буџетских средстава,
- ненамјенског трошења буџетских средстава,
- неправилног и неправовременог извјештавања,
- доношење аката од ненадлежних лица,
- доношењем аката који нису усклађени са нормативно правном регулативом и провођење таквих аката,

- необрачунавањем и неуплаћивањем пореза и доприноса у складу са одредбама Закона о порезима и доприносима,
- неуобичајени и непримјерени рачуноводствени третман пословних промјена и пословних догађаја

Систем интерне контроле посебно не функционише на нивоу команди и јединица ВРС, а огледа се у слиједећем:

- контрола располагања и руковања новчаним средствима се не обавља или се не обавља редовно,
- новчана средства исплаћена по привременим документима неправдају се редовно, а за поједине исплате по привременим документима не може се утврдити за које намјене је исплата извршена,
- привремене исплате које су обављене без одговарајуће материјалне и финансијске документације нису копмплетиране одговарајућом финансијском и материјалном документацијом,
- попис имовине се не обавља уопште или се не обавља у потпуности, што отежава контролу над располагањем и руковањем имовином, а погодује евентуалним злоупотребима у располагању и руковању имовином,
- примопредаје дужности наредбодаваца и рачунопологача не обављају се на прописан начин а посебно у погледу материјалне примопредаје.

Попис имовине новчаних средстава, потраживања и обавеза који је обавезан према одредбама Закона о рачуноводству и Правилника о начину и роковима вршења пописа и усклађивања књиговодственог са стварним стањем обављен је на нивоу Министарства и организационих јединица Министарства на основу Наредбе министра и рјешења о именовању пописних комисија. Пописне комисије су по обављеном попису поднијеле Извјештаје, на основу којих је министар донио рјешења о обављању одређених књижења у рачуноводствено пословним књигама

Попис имовине у једном броју команди и јединица ВРС уопште није обављен, а у једном броју дјелимично и није било у функцији унутрашње контроле и надзора над располагањем и руковањем имовином на кориштењу у ВРС. Попис новчаних средстава, потраживања и обавеза у командама и јединицама ВРС укључујући и ВРЦ уопште није обављен, мада је ревизијом утврђено постојање новчаних средстава, потраживања и обавеза у командама и јединицама ВРС и у ВРЦ-у. **Непровођење пописа имовине, новчаних средстава, потраживања и обавеза као облика надзора и унутрашње контроле отежава контролу над располагањем и руковањем имовином и новчаним средствима, а може довести и до злоупотреба.**

У ВРЦ организовано одјељење контроле чија је надлежност претходна и накнадна контрола материјално финансијске документације. Одељење контроле је у поступку контроле поступајући у духу Упуства о раду органа финансијске службе упознавало команде и јединице ВРС односно надлежне наредбодавце о недостацима и неправилностима у материјално финансијском пословању. Упозорења су се углавном односила на некомплетност документације, формалне недостатке на документацији,

док су изостала упозорења која се односе на суштинску неисправност материјално финансијске документације а која се огледају у:

- доношењу одлука од ненадлежних лица које нису усклађене са постојећим законским и подзаконским актима и провођење таквих одлука,
- настајање расхода за које нису предвиђена средства у Буџету РС,
- извршавање налога без постојања одговарајуће финансијске и материјалне документације,
- обрачун плата и накнада без обрачунавања, укњижбе и уплате пореза и доприноса,
- обављање компензационих послова за које нису испуњени услови.

Препоруке из претходног извјештаја ревизора углавном нису проведене и односе се на:

- није успостављен интегрални информациони рачуноводствени систем који ће бити функционалан на нивоу Министарства као организационе целине,
- није дошло до битних побољшања у функционисању интерне контроле и финансијског извјештавања,
- није извршена наплата краткорочних потраживања по основу датих аванса и аконтација и нису оправдана новчана средства издвојена на акредитивима,
- нису извршена усаглашавања потраживања и обавеза са дужницима и повјериоцима,
- измирење обавеза и наплата потраживања и даље се спроводи путем компензације а да претходно нису испуњени услови за обављање компензације,
- нису обрачунати, укњижени и уплаћени порези и доприноси на исплаћене плате и накнаде а и даље се спроводи обрачун плате и накнаде без обрачунавања пореза и доприноса,
- уговорање набавки, радова и услуга се не обавља у складу са одредбама Закона о поступку набавке роба, услуга и уступању радова и настају обавезе и расходи за које нису предвиђена средства у Буџету.

3.3 Биланс стања

Стање новчаних средстава приказано је у консолидованом билансу стања у износу од 752.487 КМ. Стање новчаних средстава односи се на:

- новчана средства у Министарству у износу од 10.764 КМ
- новчана средства у Дирекцији у износу од 364.070 КМ

- новчана средства у ВРЦ-у у износу од 377.653 КМ

Ревизијом је утврђене да у благајнама команди и јединица постоје новчана средства остварена продајом расходоване имовине или пружањем услуга, те да се услед броја команди и јединица не може прецизно утврдити износ новчаних средстава. **Из наведеног произилази да није поступљено у складу са Наредбом министра финансија о гашењу рачуна буџетских корисника и усмјеравању средстава у корист јединственог рачуна трезора РС.**

Краткорочна потраживања приказана су у консолидованом билансу стања у износу од 22.138.098 КМ и односе се на:

- краткорочна потраживања Министарства у износу од 12.601.110 КМ
- краткорочна потраживања Дирекције у износу од 3.846.688 КМ
- краткорочна потраживања ВРЦ-а у износу од 5.690.300 КМ

У оквиру краткорочних потраживања Министарства нису приказана потраживања које Министарство има по основу закупа земљишта и закупа пословних објеката. **Ревизијом је утврђено да Министарство по основу закупа земљишта и закупа пословних објеката потражује од правних и физичких лица корисника закупа 428.448 КМ и за тај износ потраживања повећавају се краткорочна потраживања Министарства и износе укупно 13.029.558 КМ.**

Код краткорочних потраживања Министарства карактеристично је да након обављеног пописа потраживања и обавеза на предлог пописне комисије а по рјешењима Министра извршена прекњижавања претплата према добављачима са рачуна краткорочних обавеза на рачун краткорочних потраживања у износу од 10.864.482 КМ.

Министарство не посједује документацију којом се могу документовати наведена потраживања и она потичу из периода прије 1998 године и представљају почетно стање на рачуну обавеза на дан 01.01.1998 године. Проведеним поступцима компирмација са дужницима утврђена су битна неслагања између стања у Министарству и стања дужника што ће имати за последицу неизвјесност у наплати и документовању спорних и сумњивих потраживања.

Потраживања по отвореним акредитивима су потраживања од организационих јединица Министарства по основу преноса новчаних средстава на акредитиве организационих јединица а која нису оправдана на дан 31.12.2001 године. **Посебно треба истаћи потраживање са акредитива Војних судова и Војних тужилаштава који су у току 2000-те године престали са радом.**

Потраживања по датим аконтацијама су потраживања од физичких лица припадника Министарства и ВРС. Посебно треба истаћи да су потраживања по датим аконтацијама стара по неколико година и потешкоће у њиховој наплати су изражене јер је све више лица која нису припадници Министарства и ВРС.

Краткорочна потраживања ВРЦ-а су приказана у износу од 5.690.300 КМ. Ревизијом је утврђено да су краткорочна потраживања 3.488.124 КМ и представљају потраживања од правних лица по основу датих аванса за робу и услуге. Команде и јединице ВРС нису ВРЦ доставили документацију из које би се могло утврдити да је по основу датих аванса испоручена роба или извршене услуге. Карактеристичне уплате аванса:

- Уплата руднику Станари износа од 30.000 КМ по налогу Министарства, а ВРЦ не посједује документацију којом би се документовало постојање обавеза односно којим се документује основ за исплату наведеног аванса,
- Уплата предузећу Шпедал у износу од 30.000 КМ по налогу ГШ ВРС-а, а ВРЦ не посједује документацију којом би се могло документовати постојање обавеза односно којим се документује основ за исплату наведеног аванса,
- Уплата предузећу Катерпилар у износу од 20.000 КМ по налогу ГШ ВРС-а, а ВРЦ не посједује документацију којом би се документовало постојање обавеза, односно којом се документује основ за исплату наведеног аванса.

Краткорочни пласмани приказани су у консолидованом билансу стања у износу од 3.212.690 КМ. Ревизијом је утврђено да је ВРЦ у свом билансу стања приказао краткорочне пласмане у износу од 3.113.888 КМ, међутим ти краткорочни пласмани не постоје и утврђују се краткорочни пласмани приказани у билансу стања Министарства у износу од 98.802 КМ.

Стална средства-имовина приказана је у консолидованом билансу стања у износу од 9.853.116 КМ, исправка вриједности у износу од 752.259 КМ и неотписана вриједност сталних средстава у износу од 9.127.857 КМ. Приказана вриједност представља вриједност сталних средстава која се налазе у употреби у Министарству, организационим јединицама Министарства, Дирекцији и мањи дио сталних средстава који се налази у употреби у ВРС. У рачуноводству Министарства није укњижена и приказана вриједност земљишта, објеката инфраструктуре, грађевинских стамбених и пословних објеката наслјеђених од бивше ЈНА и грађевинских стамбених и пословних објеката изграђених након Дејтонског мировног споразума, а ради се о некретнинама изузетно велике вриједности које одређују вриједност сталних средстава Министарства. Услјед неприказивања вриједности земљишта и објеката у рачуноводству Министарства није приказан ни промет сталних средстава који се односи на размјену земљишта и станбених објеката, а нису ни створени услови за приказивање размјене земљишта и станбених објеката у наредном пословном периоду. У рачуноводству ВРЦ-а није укњижена и приказана вриједност опреме опште намјене наслеђене од бивше ЈНА и опреме опште намјене набављене након Дејтонског мировног споразума. **Услјед рачуноводственог неприказивања вриједности земљишта, објеката инфраструктуре, грађевинских, стамбених и пословних објеката и опреме опште намјене неправилно је у билансу стања приказана вриједност сталних средстава што умањује исказну моћ биланса стања.**

У току 2001-е године ВРС је вршила наобавку сталних средстава односно опреме опште намјене као што су; моторна возила, инжињеријске машине, информатичка опрема које рачуноводствено нису књижене као опрема опште намјене него су књижени на трошкове резервних дијелова, услуге одржавања опреме итд, што умањује ионако умањену вриједност сталних средстава што представља непоштовање рачуноводствених стандарда и рачуноводствених начела. Финансирање набавке наведених средстава извршено је из властитих прихода ВРС. **У процесу набавке опреме опште намјене нису примјењивани услови, правила и процедуре прописане одредбама Закона о поступку набавке роба,услуга и уступању радова.Начин спровођења набавке,финансирања и рачуноводственог третмана отежава контролу над располагањем и руковањем набављених средстава, а може довести и до евентуалних злоупотреба са тима средствима.**

у току 2001-е године изграђен је командни објект за потребе 1. инжињеријско – грађевинског пука ВРС. Изградња објекта извршена је радовима у сопственој режији а финансирање набавки материјала дијелом из властитих прихода које је остварио 1. инжињеријско–грађевински пук, а дијелом из буџетских средстава. Усљед природе рачуноводствених података и информација није могуће направити прецизна разграничења колико је финансирано из властитих прихода, а колико из буџетских средстава. Изградња објекта извршена је на основу Одлуке ГШ ВРС, али без Одлуке Министарства, мада према одредбама Закона о одбрани Министарство обавља послове у вези са изградњом и одржавањем војних и других објеката, управља некретнинама, врши надзор над изградњом и кориштењем објеката. **Са рачуноводственог аспекта изградња објекта није књижена као инвестиција у току односно објекти у припреми него је књижено на текуће трошкове што утиче на правилност исказивања вриједности сталних средстава и текућих трошкова.**

Укупне обавезе у консолидованом билансу стања приказане су у износу од 50.870.417 КМ и представљају:

- краткорочне обавезе према добављачима у износу од 26.811.435 КМ
- краткорочне обавезе према запосленима у износу од 24.058.982 КМ

Ревизијом су утврђене укупне краткорочне обавезе у износу од 72.361.542 КМ и веће су за 21.491.125 КМ у односу на обавезе приказане у консолидованом билансу стања и представљају:

- краткорочне обавезе према добављачима у износу од 30.158.654 КМ
- краткорочне обавезе према запосленим у износу од 42.202.888 КМ

Ревизијом је утврђено да у рачуноводству ВРЦ нису прокњижене и у билансу стања приказане обавезе по основу обрачунатих затезних камата у износу од 3.347.219 КМ те се за тај износ повећавају краткорочне обавезе према добављачима и оне износе 30.158.654 КМ. Ревизијом је такође утврђено да су у току године пристизали обрачуни затезних камата који нису прихваћени од стране ВРЦ, те је износ обавеза по том основу далеко већи. Расходи и обавезе по основу обрачуна затезних камата су резултат кашњења плаћања обавеза према добављачима, усљед недостатка финансијских средстава за финансирање ВРС, и неправилне финансијске политике односно политике плаћања у ранијим годинама.

Поступцима конфирмација са највећим повјериоцима Министарства и ВРС утврђена су неслагања између података који су приказани у рачуноводству Министарства и ВРЦ и података у рачуноводству повјерилаца. Посебно су изражена одступања између података приказаних у рачуноводству ВРЦ и података у рачуноводству повјерилаца. Одступања код десет већих повјерилаца ВРС су 965.223.КМ, која указују на могућност да су у рачуноводству ВРЦ мање приказане обавезе према добављачима у износу од 925.223 КМ. Са повјериоцима са којима смо обавили конфирмацију ВРЦ није вршио усаглашавање стања обавеза односно потраживања.

Ревизијом је утврђено да команде и јединице ВРС не достављају редовну документацију на књижење и плаћање ВРЦ-у, тако да су идентификоване појаве да се рачуни достављају са кашњењем од неколико мјесеци, а има појава са кашњењем и од неколико година што усложњава ионако сложено разграничавање расхода и обавеза. Ревизија је идентификовала и појаве кашњења у кретању документације између

организационих дјелова унутар ВРЦ-а. Наведени пропусти указују на нефункционисање интерне контроле у командама и јединицама ВРС, да су непотпуни и непоуздани рачуноводствени подаци ВРЦ-а и да све ово доводи до кашњења у плаћању и обрачунавању затезних камата и настајању обавеза по том основу.

У Министарству највећа неусаглашеност односи се на обавезе према Републичкој дирекцији за робне резерве. Према рачуноводственим подацима Министарства обавеза према Републичкој дирекцији робних резерви нема, проведеном комфирмацијом Републичка дирекција робних резерви потражује од Министарства износ од 22.142.682 КМ. Од укупног износа 22.142.682 КМ којег потражује Републичка дирекција робних резерви 21.365.154 КМ се односи на потраживања прије 01.01.1998 године која представљају почетно стање потраживања Републичке дирекције робних резерви од Министарства одбране које се не може документовати.

Имајући у виду да у рачуноводству ВРЦ-а нису прокњижене и у билансу приказане обавезе по основу обрачунатих затезних камата у износу од 3.347.219 КМ, да су проведеним комфирмацијама са повјериоцима утврђена неусаглашеност обавеза, а да претходни поступци усаглашавања нису обављени ревизор изражава резерву у погледу вриједности утврђених обавеза.

Краткорочне обавезе према запосленима у консолидованом билансу стања приказане су у износу 24.058.982 КМ. **Ревизијом је утврђено да краткорочне обавезе према припадницима ВРС нису правилно приказане у рачуноводству ВРЦ и билансу стања ВРЦ и да њихово неправилно приказивање има материјално значајан утицај на укупно приказивање краткорочних обавеза према запосленима.**

Краткорочне обавезе према припадницима ВРС у финансијском извјештају ВРЦ приказане су у износу од 22.249.932 КМ. **Ревизијом је утврђено да су краткорочне обавезе према припадницима ВРС у финансијском извјештају ВРЦ неправилно приказане и да су краткорочне обавезе према припадницима ВРС 40.393.838 КМ и да су оне за 18.143.906 КМ веће у односу на приказане у финансијском извјештају ВРЦ-а.**

Ревизијом је утврђено да у рачуноводству ВРЦ-а нису правилно утврђена и укњижена почетна стања краткорочних обавеза према припадницима ВРС и да почетна стања нису усаглашена са налазима из претходног извјештаја ревизора. Почетна стања представљају краткорочне обавезе према припадницима ВРС по основу обрачунатих а неисплаћених накнада из ранијих година у износу од 11.077.952 КМ. Почетна стања имају битан утицај на крајње стање краткорочних обавеза према припадницима ВРС.

Ревизијом је утврђено да у ВРЦ-у нису обрачунате и укњижене обавезе ВРС према Буџету РС и Фондовима РС у износу 4.681.185 КМ, а које се односе на необрачунате и неуплаћене порезе и доприносе на исплаћену разлику плате ПВЛ 30 КЦ, исплаћену накнаду топлог оброка изнад прописаног износа и доприноса на исплаћену накнаду регреса у 2000-ој години, акоје су утврђене у претходном извјештају ревизора.

У току 2001-е године ПВЛ 30 КЦ обрачунавана је и исплаћивана разлика плате, на обрачунату разлику плате обрачунат је порез у складу са одредбама Закона о порезу на доходак грађана, међутим нису обрачунати доприноси у складу са одредбама Закона о порезу на доходак грађана у износу 1.744.070 КМ и за тај износ се повећавају краткорочне обавезе.

У 2001-ој години до ступања на снагу сета пореских закона накнаде припадницима ВРС су обрачунаване без обрачунавања пореза и доприноса. Ступањем на снагу сета пореских закона 24.10.2001-е године накнада припадницима ВРС се обрачунава уз обрачун пореза и доприноса тј. на накнаде припадницима ВРС за октобар, новембар и децембар 2001-е године обрачунавају се порези и доприноси у складу са одредбама Закона о порезу на доходак грађана и Закона о доприносима. Ревизијом је утврђено да на накнаде припадницима ВРС за наведене мјесеце нису обрачунати порези и доприноси у износу од 591.386 КМ и за тај износ се повећавају краткорочн обавезе.

У оквиру краткорочних обавеза према припадницима ВРС приказане су и обавезе по основу обрачунатог а неисплаћеног борачког допдатка у износу од 6.037.489 КМ. Право на борачки додатак утврђено је Законом о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца за све учеснике рата 1990-1995 године на терет буџетских средстава у буџетском раздјелу који се односи на Министарство бораца, жртва рата и рада. Влада РС је Одлуком о утврђивању приоритета у исплатама по Закоу о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца исплата борачког допдатка није утврђена као приоритетна. Имајући у виду Одлуку Владе РС, као и то да се средства за исплату борачког допдатка не обезбјеђују у буџетском раздјелу који се односи на Министарство одбране обавезе по основу исплате борачког допдатка немају карактер краткорочних обавеза према припадницима ВРС.

Из напријед наведеног произилази да су укупне краткорочне обавезе према запосленима у Министарству, ВРС и Дирекцији утврђене ревизијом 42.202.888 КМ, од тога обавезе из текуће године 25.642.592 и обавезе из ранијих година 16.560.296 КМ.

На приједлог пописне комисије за попис потраживања и обавеза а по рјешењима Министра извршен је отпис краткорочних обавеза према добављачима у износу од 6.426.809 КМ и дугорочних обавеза у износу од 50.000 КМ у корист текућих прихода Министарства.

Дугорочна разграничења приказана су у консолидованом билансу стања у износу од 1.092.583 КМ и преузета су из биланса стања ВРЦ-а. ВРЦ је на дугорочним разграничењима приказао износ извршених исплата за коју недостају одговарајућа финансијска и материјална документа. Обзиром да су команде и јединице ВРС обавезе у року од 90 дана према интерним прописима ВРС да доставе недостајућу документацију овај износ би само могао имати карактер краткорочних разграничења, те је као дугорочно разграничење неправилно приказан.

3.4 Биланс успјеха

У консолидованом билансу успјеха приходи су приказани у износу од 118.956.473 КМ. Ревизијом су утврђени укупни приходи у износу од 99.205.580 КМ односно за 19.750.893 КМ мањи у односу на приказане у консолидованом билансу успјеха и представљају:

- Приходи из Буџета РС у износу од	83.441.605 КМ
- Приходи по основу отписа обавеза у износу од	6.476.809 КМ
- Непорески приходи у износу од	9.272.166 КМ

- Текући грантови у износу од 15.000 КМ

Непорески приходи од 9.272.166 КМ у основи представљају сопствене приходе Министарства, ВРС и Дирекције и састоји се од:

- Сопствених прихода Министарства у износу од 228.562 КМ

- Сопствених прихода ВРС у износу од 5.846.944 КМ

- Сопствених прихода Дирекције у износу од 3.196.660 КМ

Министарство и ВРС су сопствене приходе остваривали продајом роба и извршавањем услуга као контра испорукама за већ примљене робе и обављене услуге. Министарство и ВРС су сопствене приходе углавном наплаћивали путем компензација. Дирекција је сопствене приходе остваривала продајом муниције и резервних дјелова углавном купцима у иностранству а у складу са купопродајним уговорима.

Разлика између укупних прихода приказаних у консолидованом билансу и укупних прихода утврђених ревизијом произилази из неправилно приказаних прихода у билансу ВРЦ усљед неправилног разграничења прихода у износу од 19.750.893 КМ.

У консолидованом билансу успјеха укупни расходи су приказани у износу од 121.665.187 КМ. Ревизијом су утврђени укупни расходи у износу од 112.364.105 КМ односно за 9.301.082 КМ мањи у односу на приказане у консолидованом билансу успјеха.

Буџетом РС за 2001-у годину за плате Министарству планирана су средства у износу од 5.445.200 КМ. У билансу су приказани расходи по основу плата у износу од 5.683.488 КМ. **Расходи по основу плата већи су за 238.288 КМ или за 4,40% у односу на планирана средства за плате, иако је број запослених у току године смањен за 26 радника Министарства.**

Буџетом РС за 2001-у годину за материјалне трошкове у Министарству планирана су средства у износу од 7.550.000 КМ (укључујући средства за деминере и средства за регрутовање) У билансу су приказани расходи по основу материјалних трошкова у износу од 8.704.779 КМ. **Расходи по основу материјалних трошкова већи су за 1.154.779 КМ или за 15,20% у односу на планирана средства за материјалне трошкове.**

Буџетом РС за 2001-у годину нису планирана посебна средства за финансирање Дирекције. У билансу успјеха Дирекција је приказала расходе од 2.601.075 КМ, на расходе плата односи се 150.688 КМ, а на материјалне трошкове 2.495.704 КМ. Ревизијом је утврђено да су наведени расходи правилно приказани. Сагледавајући односе између прихода и расхода Дирекције, Дирекција из остварених сопствених прихода од продаје наоружања и војне опреме покрива расходе, **међутим у пракси је проблем са расподјелом средстава остварених продајом наоружања и војне опреме између Дирекције и ВРС јер не постоје мјерила и критерији по којима се врши расподјела средстава између Дирекције и ВРС, не постоје уговорни односи и не постоји разграничење надлежности у располагању и трошењу средстава остварених по наведеном основу.**

Приликом набавки роба из надлежности Министарства, Министарство се придржавало одредби Закона о поступку набавке, роба и услуга и уступању радова примјењујући правила и процедуре утврђене Законом, међутим при избору добављача нису у свим

случајевима изабирани најповољнији добављачи. Тако је на примјер приликом избора добављача за набавку одјеће и обуће за ВРС нису изабрани најповољнији добављачи, те су усљед тога проузроковани већи расходи за 176.670 КМ у односу на расходе који би настали да су изабрани најповољнији добављачи.

За набавке роба и услуга који се финансирају из материјалних трошкова (набава канцеларијског потрошног материјала, набавка резервних дјелова, одржавање моторних возила) нису испостављене наруџбенице, те се не може утврдити да ли су набавке покретане и одобраване од надлежних лица из Министарства и да ли су расходи настали по то основу резултат набавки покренутих и одобрених од надлежних лица из Министарства.

Буџетом РС за 2001-у годину за плате припадника ВРС планирана су средства у износу од 54.155.300 КМ. У билансу су приказани расходи у износу од 44.537.574 КМ. **Ревизијом су утврђени расходи плата у износу од 50.609.784 КМ или за 6.072.210 КМ већи у односу на расходе приказане у билансу. Из наведеног произилази да су расходи који се односе на плате мањи за 3.545.516 КМ у односу на планирана средства за плате припадника ВРС.**

И поред тога што су расходи по основу плата мањи од планираних средстава, у утврђивању права, обрачуну и исплати плата утврђене су неправилности које се манифестују у следећем:

На платном списку ВРС се налазе 134 ПВЛ којима је престала професионална војна служба и 6 радника у ВРС којима је престао радни однос. Плата поменутих ПВЛ и радницима у ВРС исплаћује се на основу Одлуке Министра одбране од 26.10.2000-е године. Усљед немогућности поменутих ПВЛ и радника у ВРС да остваре право на пензију код Фонда пензијско инвалидског осигурања РС. У току 2001-е године за 134 ПВЛ и 6 радника према наведеној Одлуци исплаћене су плате у износу од око 850.000 КМ.

Право на разлику плата ПВЛ 30 КЦ регулисано је Наређењем Министра одбране од 30.08. 1999. године и Одлуком Министра одбране од 27.09.2000. године. Наведеним Наређењем и Одлуком Министра одбране разлика плата ПВЛ 30.КЦ представља разлику плате утврђене Правилником о платама ПВЛ ВРС и плате утврђене Уредбом о платама и другим новчаним примањима ПВЛ ВЈ (примјењује се за ПВЛ 30.КЦ). Ревизијом је утврђено да је обрачун разлике плате ПВЛ 30.КЦ извршен неправилно усљед неправилног утврђивања вриједности бода за обрачун разлике плате ПВЛ 30.КЦ. Усљед некомтабилности Правилника о платама ПВЛ ВРС и Уредбе о платама и другим новчаним примањима ПВЛ ВЈ вриједност бода се није могла утврђивати по методологији коју је примјењивао ВРЦ. Ревизијом је утврђено да су ПВЛ 30.КЦ имала право на разлику плате до 30.06.2001. године када је дошло до измјене вриједности бода у ВЈ, али у далеко мањем износу од оног који је обрачунаван и исплаћиван.

Према одредбама Закона о војсци и Правилника о платама ПВЛ ВРС вриједност бода за обрачун плата ПВЛ Одлуком утврђује Министар одбране. **Увидом у рјешења о вриједности бода за обрачун разлике плате ПВЛ 30.КЦ утврђено је да рјешења нису донесена од стране Министра него од стране начелника ВРЦ-а.**

Приликом утврђивања вриједности бода за обрачун разлике ПВЛ 30.КЦ, поред методолошких неправилности није примјењиван адекватан обрачунски курс приликом

прерачунавања динарских у КМ вриједности. Примјењиван је обрачунски курс 1 КМ =32 динара, мада је званични обрачунски курс 1 КМ = 30 динара.

На разлику плате ПВЛ 30.КЦ нису обрачунати доприноси у складу са Законом о доприносима у износу од 1.744.070 КМ и за тај износ се повећавају расходи по основу плата.

Буџетом РС за 2001-у годину за материјалне трошкове ВРС планирана су средства у износу од 8.200.000 КМ. У билансу су приказани расходи по основу материјалних трошкова у износу од 47.432.687 КМ. **Ревизијом су утврђени расходи по основу материјалних трошкова у износу од 44.764.979 КМ који су за 2.667.708 КМ мањи у односу на расходе приказане у билансу. Расходи материјалних трошкова подразумјевају трошкове материјала и услуга и накнаде трошкова припадника ВРС.**

Расходи на име исплаћених накнада припадника ВРС приказана су у билансу у износу од 14.306.562 КМ. Ревизијом су утврђени расходи на име исплаћених накнада припадника ВРС у износу од 8.291.635 КМ или за 6.014.972 КМ мање у односу на на расходе приказане у билансу. Неусаглашеност расхода између ВРЦ и ревизије последица су приказивања у оквиру расхода накнаде борачког додатка у износу од 6.037.849 КМ који према Одлуци Владе РС о утврђивању приоритета у исплатама по Закону о правима бораца, војних инвалида и породица погинулих бораца није у приоритету обрачуна и исплате те се и не обавља његово обрачунавање и исплата. Такође је извршено непотпуно и неправилно рачуноводствено обухватање расхода који се односе на накнаду новчаних примања војника и накнада регреса.

На основу Наређења Начелника ГШ ВРС од 05.07.2000. године и допуне Наређења од 20.07.2000. године Начелнику ГШ ВРС, замјенику начелника и начелницима сектора и управа у ГШ ВРС исплаћена је накнада топлог obroка у боновима ВУ Крајина. Наведеним категоријама лица исплаћивана је накнада топлог obroка за период јануар-август 2001-е године у износу од 64.563 КМ и да на накнаду исплаћену изнад прописаног износа нису обрачунати и уплаћени порези и доприноси у износу од 39.323 КМ што представља укупне расходе од 103.886 КМ. Накнада топлог obroка исплаћивана је мјесечно унапријед и за све дане у мјесецу без обзира да ли су радни или нерадни и без обзира да ли је лице присутно на послу или није. **За исплату накнаде топлог obroка у наведеном износу нису предвиђена средства у Буџету РС те исплата није у складу са одредбама Закона о извршењу буџета.**

Расходи на име трошкова материјала и услуга приказани су у билансу у износу од 33.126.125 КМ. Ревизијом су утврђени расходи на име трошкова материјала и услуга у износу од 36.473.344 КМ.

Ревизијом је утврђено да команде и јединице ВРС финансијску документацију којом се документује настанак расхода достављају ВРЦ са кашњењем од неколико мјесеци, а има случајева да финансијска документација касни по неколико година, такође је утврђено да финансијска документација између организационих дјелова ВРЦ-а касни по неколико мјесеци. Тако је нпр. идентификовано да фактуре из 1998,1999 и 2000-е године усљед пропуста команди и јединица ВРС књижене као расходи 2001-е године, а да фактуре које се односе на 2001-у годину још увијек нису пристигле да се књиже као расходи 2001-е године. Такође је идентификовано да у рачуноводству ВРЦ нису књижене фактуре које се односе на обрачун затезних камата по основу неправовременог плаћања роба и услуга. У току ревизије идентификоване су фактуре

које се односе на обрчун затезних камата у износу од 3.347.219 КМ, а према изјави одговорних лица из ВРЦ пристигле фактуре које се односе на обрачун камата су враћене, нису књижене у ВРЦ као расход текућег периода. Имајући у виду напријед наведено изражава се резерва у погледу висине расхода.

Карактеристични случајеви који указују на начин управљања, располагања и трошења буџетских средстава, као и одсуство контроле над трошењем буџетских средстава су:

- По Одлуци Начелника сектора за позадину ГШ ВРС од 11.06.2001-е године одобрена је донација ФК "Крила Крајине" у износу од 23.000 КМ. Увидом у исплатну документацију утврђено је да су исплате извршене прије доношења Одлуке а по налогу за исплату Начелника ВРЦ и да су Одлуком Начелника сектора за позадину ГШ ВРС одобрени налози за исплату Начелника ВРЦ. **За исплате донација нису предвиђена средства у Буџету РС, те исплата није у складу са одредбама Закона о извршењу буџета.**
- По рјешењу Министра одбране од 23.01.2001. године и Одлуци Начелника ГШ ВРС од 03.05.2001. године завршена је исплата једнократне помоћи 88.000 КМ за 23 припадника Министарства и ВРС ради рјешавања станбених питања (изградња нових и адаптација постојећих станбених објеката). У току ревизије нису нам презентована мјерила и критеријуми на основу којих су изабрана лица којима се исплаћује једнократна помоћ. Са лицима којима је исплаћена једнократна помоћ закључен је уговор којим нису регулисани услови под којим се користе ова средства, на који рок и на који начин и под којим условима се враћају ова средства.
- Војна пошта 2379 Градишка са ОДП "Трико" Градишка закључила је уговор о закупу пословног и складишног простора. Уговором су регулисана међусобна права и обавезе уговорних страна као и то да ће војна пошта плаћати електричну енергију, гријање и комуналне услуге сразмјерно испостављеним фактурама. **Ревизијом је утврђено да је Војна пошта преко ВРЦ-а платила 77.344 КМ а да нема документације којом се документују расходи у наведеном износу .**
- За обезбеђење ВРС погонским горивом у другој половини 2001-е године склопљен је уговор између Министарства и ЗДП "Рафинерија нафте" Српски Брод. Међутим и поред постојања уговора набавка погонског горива су у току новембра 2001-е године обављане од ЗДП "Петрол" Бања Лука по вишим цијенама од уговорених цијена са ЗДП "Рафинерија нафте". У току новембра 2001-е године набављено је од ЗДП "Петрол" 119.876 л нафте по цијени од 1,68 КМ (уговорена цијена 1,16 КМ) и 60.131 л лож уља по цијени од 0,99 КМ (уговорена цијена 0,37 КМ). **На име разлике набавних цијена створени су већи расходи за 99.616 КМ. У процесу набавке погонског горива од ЗДП "Петрол" није се придржавало одредби Закона о поступку набавке роба и услуга и уступању радова.**
- У процесу набавке роба и извршења услуга за потребе ВРС (набавка опреме, набавка погонских средстава, набавка хране, набавка одјеће и обуће) углавном се није придржавало одредби Закона о поступку набавке роба и услуга и уступању радова те се не може поуздано утврдити да ли су за напријед наведене набавке одабрани најповољнији понуђачи и да ли се финансирање набавке могло обавити уз мање расходе од насталих расхода. Карактеристична је појава да су набавку хране обављале команде и јединице ВРС по налогу Интендантске управе ГШ ВРС (Ину ГШ ВРС). Ину ГШ ВРС је налогом одређивао од ког добављача ће бити извршена набавка, које врсте роба ће бити набављене, под којим условима ће бити

извршена набавка и финансирање набавке укључујући и цијене по којима ће се набављати поједини артикли хране. ИнУ ГШ ВРС нам није у току ревизије презентовао документацију на основу које је извршен избор добављача, под којим условима се извршава набавка и по којим цијенама се извршава набавка артикала хране. По извршеној набавци ИнУ ГШ ВРС је испоставила налоге за плаћање ВРЦ-у и на тај начин обједињавала функције покретања одбравања и финансирања набавки артикала хране што представља очигледан примјер недовољне раздвојености функција набавке и финансирање набавке.

- Компензације које су обављале команде и јединице ВРС обављане су по налогу Сектора за позадину ГШ ВРС. Налозима Сектора за позадину ГШ ВРС командама и јединицама ВРС одређивани су услови под којима ће се обавити компензација укључујући и продајне цијене артикала које испоручује ВРС које су по правилу биле једнаке или мање од набавних цијена артикала које испоручује ВРС што је доводило до штетних компензационих уговора за ВРС. Поједине компензације су обављане а да предходно нису били испуњени услови прописани Законом о облигационим односима.

3.5 Биланс новчаних токова

Консолидовани биланс новчаних токова не приказује приливе и одливе новчаних средстава у обрачунском периоду услед неправилне примјене правила консолидовања за буџетске кориснике и неправилног приказивања прилива и одлива новчаних средстава у билансу новчаних токова ВРЦ-а.

У билансу новчаних токова ВРЦ-а нису правилно приказани приливи новчаних средстава од Буџета РС и приливи новчаних средстава по основу остварених сопствених прихода из разлога што и сопствени приходи нису правилно утврђени. Неправилно су приказани и одливи новчаних средстава по основу расхода плата и накнада исплаћених припадницима ВРС и по основу расхода исплаћених трошкова материјала и услуга.

За измиривање обавеза путем мултилатералне компензације Министарство је пријавило обавезе према добављачима из ранијих година у износу од 5.819.782 КМ, а од тога према извјештају АПИФ-а реализовано је 4.927.853 КМ или 85% од пријављених обавеза. За измирење обавеза путем мултилатералне компензације ВРЦ је пријавио обавеза према добављачима из ранијих година у износу од 12.708.187 КМ, од тога је према извјештају АПИФ-а реализовано 3.349.596 КМ или 26% од пријављених обавеза. Из напријед наведеног произилази да су ефекти мултилатералне компензације који се односе на Министарство у цјелини 8.277.449 КМ.

Ревизијом је утврђено да је ВРЦ за измирење обавеза путем мултилатералне компензације пријавио више обавеза у односу на постојеће у износу од 361.041 КМ што је последица нетачних и непоузданих рачуноводствених података ВРЦ-а.

Ревизијом је такође утврђено да ВРЦ на дан 31.12.2000-те године није имао према појединим добављачима регистрованих обавеза у износу које је пријавио за мултилатералну компензацију и да су исте обавезе регистроване у 2001-ој години са

роком доспјећа 31.12.2000-те године што указује на недопустиво дуго вријеме кретања документације од команди и јединица ВРС до ВРЦ-а.

4 Закључци

Из проведених ревизионих активности произилазе следећи закључци:

- 1. Рачуноводство односно рачуноводствени системи су организовани као посебни рачуноводствени системи на нивоу Министарства, ВРЦ и Дирекције. Рачуноводствени системи Министарства и Дирекције су функционални на нивоу на коме су организовани, рачуноводствени системи ВРЦ није функционалан на нивоу на коме је организован. Појединачни рачуноводствени системи нису међусобно повезани и усклађени и нису функционални на нивоу Министарства као организационе цјелине. Тако организован рачуноводствени систем није у функцији управљања, располагања и трошења буџетских средстава.**
2. На нивоу Министарства није успостављена рачуноводствена политика што за последицу има различит рачуноводствени приступ управљању, располагању и трошењу буџетских средстава и примјени општеприхваћених рачуноводствених стандарда и усвојених рачуноводствених начела у Министарству, ВРЦ-у и Дирекцији. Најизраженије одсуство примјене рачуноводствених стандарда и рачуноводствених начела је у ВРЦ-у.
3. Министарство и Дирекција су у Законом прописаном року сачиниле финансијски извјештај за 2001-у годину, ВРЦ није у законом прописаном року сачинио финансијски извјештај, исти је сачињен у току обављања ревизије. Консолидовани финансијски извјештај усљед несачињавања финансијских извјештаја ВРЦ није сачињен у Законом прописаном року, исти је сачињен у току ревизије и није био у функцији израде Извјештаја о извршењу Буџета РС.
4. Систем интерне контроле не функционише у смислу да обезбјеђује да се буџетска средства троше у оквиру планираних у Буџету РС, и не обезбјеђује контролу правилног и намјенског трошења буџетских средстава.
5. Министарство попис имовине није обавило у потпуности јер пописом нису обухваћене некретнине у посједу Министарства, а постојећи рачуноводствени систем не пружа рачуноводствене податке о некретнинама.
ВРС није у потпуности обавила попис имовине а попис новчаних средстава, потраживања и обавеза уопште није обављен што отежава контролу рада располагањем и руковањем имовином и новчаним средствима.

6. **Стална средства-имовина неправилно је приказана у билансу стања јер у рачуноводству Министарства није приказана вриједност некретнина у посједу Министарства а у рачуноводству ВРЦ није приказана вриједност сталних средстава опште намјене а ради се о имовини веома велике вриједности. Вриједност сталних средстава опште намјене које је у току године набављала ВРС није уопште књижена у ВРЦ-у.**
7. **У поступку набавке роба у Министарству се нису у потпуности придржавали услова, правила и процедура утврђених Законом о поступку набавке роба, услуга и уступања радова. ВРС се у поступку набавке роба није придржавала услова, правила и процедура утврђених Законом о поступку набавке роба, услуга и уступању радова.**
8. Краткорочна потраживања представљају потраживања из пословних односа, потраживања за дате авансе и аконтације и потраживања по отвореним акредитивима и представљају ризичну билансну позицију. У оквиру краткорочних потраживања нису приказана краткорочна потраживања од закупа објеката и земљишта у износу од 428.448 КМ.
9. Краткорочне обавезе представљају обавезе из пословних усаглашавања обавеза са повјериоцима, усаглашавање које је обавила ревизија путем конфирмација показују значајна одступања од којих издвајамо утврђена одступања са Републичком дирекцијом робних резерви у износу од 22.142.682 КМ.
10. ВРЦ није правилно приказао почетна стања сталних средстава, краткорочних потраживања и пласмана и краткорочних обавеза, нити је почетна стања усагласио са налазима из предходног извјештаја ревизора што има материјално значајан утицај на закључна стања сталних средстава, краткорочних потраживања и пласмана и краткорочних обавеза.
11. На обрачунату разлику плате ПВЛ 30 КЦ у 2001-ој години нису обрчунати доприноси у складу са одредбама Закона о доприносима у укупном износу од 1.744.070 КМ. На обрачунате накнаде припадницима ВРС за октобар, новембар и децембар 2001-е године нису обрачунати порези и доприноси у складу са одредбама Закона о порезу на доходак грађана и Закона о доприносима у укупном износу од 591.386 КМ.
12. Обрачун и исплата разлике плата ПВЛ 30.КЦ није у складу са Наређењем и Одлуком Министарства одбране а рјешење којим се утврђује право на разлику плате и којим се утврђује вриједност бода за обрачун разлике плате донесено је од стране ненадлежног лица.
13. Команде и јединице ВРС су правдале компензације са појединим добављачима на основу одобрења-сагласности сектора за позадину ГШ ВРС. Ревизијом је утврђено да компензација нису правдане у складу са одредбама Закона о облигационим

односима и да су продајне цијене роба мање од набавних цијена што указује да су компензациони уговори у појединим случајевима били штетни за ВРС.

14. Услед нефункционисања интерне контроле на ВРЦ и на нивоу Команди и јединица ВРС проузроковало је настајање расхода за које нису предвиђена средства у Буџету РС, настајању расхода који нису документовани одговарајућом финансијском и материјалном документацијом и који настају као резултат одлука неусклађених са Законом и донесеним од за то неовлаштених лица.
15. Буџетом РС за 2001-у годину за финансирање потреба одбране планирана су средства у износу од 75.350.500 КМ. Ревизијом је утврђено да су расходи за финансирање потреба одбране 112.364.105 КМ односно да су за 37.013.605 КМ или за 49,10 % већи у односу на планирана средства у Буџету РС.

5 Препоруке

На основу утврђених закључака проистеклих из проведених ревизионих активности препоручује се Министру одбране следеће:

1. Да се у складу са одребама са Законом о одбрани, Закона о војсци и организацијско-формацијском структуром успостави интегрални информациони рачуноводствени систем који ће бити функционалан на нивоу Министарства, као организацијске цјелине и који ће бити у функцији стварања поуздане основе за управљање располагање и трошење буџетских средстава као и за финансијско извјештавање.
Посебну пажњу посветити организацији, мјесту и улози ВРЦ-а у новом рачуноводственом систему.
2. На нивоу Министарства успоставити рачуноводствену политику која ће бити обавезујуће за Министарство, Дирекцију и ВРЦ и која ће омогућити потпуну примјену рачуноводствених стандарда, рачуноводствених начела и јединствен рачуноводствени приступ управљању, располагању и трошењу буџетских средстава.
3. На нивоу Министарства успоставити политику интерне контроле која ће бити обавезујућа за Министарство, Дирекцију и ВРЦ и која ће омогућити потпуну контролу над управљањем, располагањем и трошењем буџетских средстава. Министарство ће преко инспекцијских и контролних органа остварити потпунију и интензивнију контролу над трошењем буџетских средстава у ВРС.

4. Попис некретнина у посједу Министарства и ВРС организовати и спровести у надлежности Министарства, те на основу стања некретнина утврђених пописом расположивих података о вриједностима некретнине и обављених процјена вриједности некретнине извршити укњижавање стварног стања некретнина у рачуноводству Министарства.
5. Попис имовине, потраживање, обавезе новчаних средстава обавити у потпуности у свим командама и јединицама ВРС и на основу расположивих података о вриједности имовине и извршене процјене вриједности имовине извршити укњижавања стварног стања имовине опште намјене у ВРЦ-у и на тај начин остварити потпуни увид у стање имовине у посједу ВРС.
6. Извршити усаглашавање краткорочних потраживања из пословних односа, потраживања за дате авансе и аконтације и потраживања по отвореним акредитивима. По извршеном усаглашавањем предузети мјере на плану наплате потраживања. Краткорочна потраживања по основу закупа објеката и земљишта укњижити у пословне књиге и предузети мјере на плану наплате потраживања.
7. Извршити усаглашавање краткорочних обавеза из пословних односа. Посебну пажњу посветити усаглашавању краткорочних обавеза са Републичком дирекцијом робних резерви и краткорочних обавеза по основу обрачунатих затезних камата.
8. **Поступке набавке роба и извршење услуга обављати у складу са одредбама Закона о поступку набавке роба, услуга и уступању радова водећи рачуна о избору најповољнијих добављача-извођача. Стварање обавеза и расхода вршити до висине расположивих средстава у Буџету РС а у складу са одредбама Закона о Буџету и Закона о извршењу буџета.**
9. ВРЦ ће почетна стања новчаних средстава, сталних средстава, краткорочних потраживања, пласмана, разграничења, краткорочних обавеза, извора средстава и других билансних позиција биланса стања усагласити са стварним стањем и налазима ревизије.
10. ВРЦ ће извршити обрачун доприноса на разлику плате ПВЛ 30.КЦ у складу са одредбама Закона о доприносима и обрачун пореза на обрачунате накнаде припадницима ВРС за октобар, новембар и децембар 2001. године у складу са одредбама Закона о порезу на доходак грађана и Закона о доприносима.
11. Нормативно правно регулисати области производње и промета НВО као и мјесто и улогу Дирекције у производњи и промету НВО. Неопходно је одговарајућим актима или уговорима регулисати међусобне односе Дирекције и ВРС у промету НВО која припадају ВРС, а посебну пажњу посветити расподјели новчаних средстава између дирекције и ВРС остварених продајом НВО.

12. Предузети мјере да се препоруке из предходног извјештаја ревизора у потпуности имплементирају на свим нивоима у Министарству и ВРС.